

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia|| Ivridica,|| Sev Ivs Civile Theologicvm,||

Fickler, Johann Baptist

Dilingæ, 1575

VD16 F 976

Episcopo prohibetur alea, & pub. ludorum inspectio, & ne cui manum
inferat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63414)

bus aliis rectorib, venerabilium domorum valere sancimus, in rebus, quæ in tempore propria administrationis secundum prædictum modum ad eos peruenerunt. Si quis autem Episcopus &c. moriatur sine testamento, & legitimis successoribus, horum successio Ecclesie competat, in qua constituti fuerint.

Episcopo morienti ab intestato, succedit Ecclesia, si non adsint legitimi hæredes.

EPISCOPO PROHIBETUR ALEA, PUB. LVDORVM inspectio, & ne cui manum inferat.

IVSTINIAN. IMP. IN AVTH. DE SANCTISS. EPISC. §. yt autem omnis. Verf. interdicitur. coll. & auct. interdicitur. C. de episc. & cleric. &c.

Interdicimus autem sanctissimis Episcopis, presbyteris & diaconis, & subdiaconis, lectoribus & omnibus aliis cuiuslibet venerandi collegij aut schematis constitutis ad tabulas ludere, aut aliis ludentibus participes aut inspectatores fieri, aut ad quodlibet spectaculorum spectandi gratia venire. Si quis autem ex his hoc deliquerit, iubemus hunc in tribus annis à venerabili ministerio prohiberi, & in monasterium redigi. Si autem in medio tempore ostenderit dignam sui vitij penitentiam, liceat & sacerdoti, sub quo constitutus est, minuire tempus, & hunc rursus proprio reddere ministerio. Scientibus quoq; sanctissimis Episcopis debentibus hoc vindicare, quia si tale aliquid cognoscentes non vindicauerint, ipsi rationem Deo pro tali causa persoluent.

Episcop. ne fit aleator, nec inspector alea, nec pub. spectaculis interfit.

IDEM

IDEM IN CONST. 115. §. SED NEQUE
Episcopus, apud Iulian. Patricium.

Episcopus constitutus tablizare ne audeat, Alea prohibi-
vel socius ludentium fieri, vel spectator, vel ta.
in quocunque spectaculo spectandi causa ve-
nire, &c.

IUSTINIAN. IMP. IN L. FI. C. DE
religios. & sumpt. funer. &c.

Alearum usus antiqua res est, & extra ope- Aleam dam-
ras pugnatoribus concessa. Verum pro tem- nabilem mul-
pore prodijt in lachrymas, multa milia extra- tas inuasisse
nearum nationum suscipiens. Quidam enim nationes.
nec ludentes, nec ludum scientes, sed numera- Alea multi ad
tione tantum proprias substantias perdide- paupertatem
runt, die noctuq; ludendo argento, apparatu, redacti.
lapidibus & auro. Consequenter autē ex hac
inordinatione blasphemare, id est, Deo male-
dicere conantur: & instrumenta conficiunt.
Commodis igitur subiectorum prospicientes, Alea parit
hac generali lege decernimus, vt nulli liceat blasphemiam
in publicis vel priuatis domibus, vel locis lu- & crimen fal-
dere neq; inspicere, & si contra factum fuerit, si.
nulla sequatur cōdemnatio, sed solum red- Alea penitus
datur, & actionibus competentibus repetatur prohibetur, &
ab his qui dederunt, aut eorum heredibus, quod perdit-
aut his negligentibus, ab eorum procuratori- tur, repeti po-
bus vel patribus, seu defensoribus repetat fis- test, &c.
cus, non obstante, nisi quinquaginta annorum
prescriptione: Episcopis verō locorum hoc
providentibus, & presidum auxilio vtentibus.

S 5 IDEM

IDEM IVST. IN §. OMNIBVS AVTE
verf. sed neq; Auth. De sanctiff. Episc.

Episcopus ne
 sit percussor.

Non licet Episcopo proprijs manibus
 quem percutere, hoc enim extraneum
 sacerdoti est.

IDEM APVD IVLIAN. PATRIC.

Const. 115. §. non liceat.

Non liceat Episcopo manibus suis alie
 cedere: hoc enim alienum à sacerdote

IDEM IVSTIN. IN AVTH. DE ECCLE
clastic. rer. immob. alienat. coll. 5.

In Episcopos
 malos diuina
 vindicta.

Episcopi scire debent, quia Deus inspicit
 quæ geruntur ab eis, & si quid egerint
 dolum aut lucrum aut machinatione, hoc
 suis recipient animabus viuentes & mortuos.

**SEQUVNTVR EP
 STOLÆ QVORVNDAM IMPER
 ratorum Rom. de Episcopis Catholicis.**

VICTOR CONSTANTIVS MAX. AV
gustus, Episcopis & Presbyteris Catholicis
 Ecclesiæ Alexandria.

Non destitutus est diuina benignitate
 rendissimus Episcopus vester Athanasius.
 Sed quamuis ad breue tempus humana ob
 aus est explorationi, tamen debitum ab
 quæ omnia respicit, prouidentia tulit cal
 voluntate Dei, & iudicio nostro patria
 & Ecclesia, cuius prefectura diuino ei
 contigit, recepta. Quem æquum fuit, vt senten
 tia consentanea nostra quoq; imitaretur man
 fuerit

sineudo, videlicet, vt omnia quæ ante hac con-
 tra eos, qui cum ipso communiõne vñ essent,
 decreta sunt, nunc obliuione obliterentur, sus-
 spicioq; aduersus eum omnis deinceps inter-
 cidat, & immunitas, quam dudum, qui cum
 eo fuere clerici habuere pro eo atq; decet, lite-
 ris hisce confirmetur. Quin & illud nostræ er-
 ga eum benignitati meritò adijciendum esse
 iudicauimus, vt vniuersi, qui in sacri ordinis
 albo sunt, cognoscant securitatem adauctam
 esse omnibus, qui ei fuere coniuncti, Episcopis
 simul & clericis. Certum verò vnius cuiusque
 rectæ sententiæ iudicium erit, si cum hoc vni-
 tus coniunctusq; fuerit. Quicumq; enim præ-
 stantiore sorte & iudicio communionem ip-
 sius sequendam sibi delegerint, eos omnes ad
 similitudinem, quæ nos præuenit, prouidentie,
 hac nostræ, Dei voluntate exhibita, gratia &
 dignitate perfrui iussimus.

IDEM CONSTANTIVS IMP. POPVLO
 Catholica Ecclesia Alexandrina.

CVM in rebus omnibus proposita nobis sit
 vestra, quæ ex recta iuris legumq; constitu-
 tione provenit, felicitas, & non ignoremus fa-
 tis diu Episcopi vos catuisse prouidentia: Atha-
 nasum antistitem virum, propter insitam sibi
 fidei sinceritatem, morumq; natiuam probi-
 tatem hominibus omnibus spectatum, equum
 esse duximus, vt ad vos remitteremus. Eum ita
 vt consuetudo fert & decet, suscipientes, præ-
 cumque ad Deum vestrarum adiutorem con-
 stituentes,

stituentes, quæ & vobis congruit, & nobis ac-
 cepta est, concordiam & pacem iuxta Eccle-
 siæ sanctionem prolixè seruire studere. Min-
 imè enim omnium conuenit, discordiam al-
 quam aut seditionem inter vos concitari, in
 ista temporum nostrorum tranquillitate, ac
 eam quidem incommoditatem abesse à vobis
 omnino volumus. In precationibus verò, in
 eo quem diximus authore & adiutore sedu-
 vrentes, diuinis rebus more recepto insistantes,
 vos admonemus, vt tali animorum vestrorum
 proposito ad vniuersorū vota transeunte, per-
 gentibus etiā qui adhuc idolorum errori sunt
 implicati, ad sacrosancti sacrificij cognitionem
 peruenire, Alexandrini charissimi, maturent.
 Quare vos iterum admonemus, vt in ijs, quæ
 diximus, persistatis. Episcopū verò Dei ipsius
 nutu & sententiā nostrā ad vos missum, liben-
 ter recipiatis, atq; eum ex animo complecten-
 dum vobis esse existimetis. Id quod & vos de-
 cet, & mansuetudini nostræ conuenit. Vt enim
 tumultus & seditionis occasionem omnē eo-
 rum, qui consultò deteriora cœpta sequuntur,
 præcideremus, iudicibus, qui apud vos senten-
 teris nostris mandauimus, vt omnes quos se-
 ditiosos esse cognoscerent, legum subiiciant
 vindictæ. Itaq; cum vtrunq; perspiciatis, simul
 scilicet, & diuinam nostramq; sententiā, eorū
 etiam quam de vobis atq; concordia ve-
 stra gerimus, & legitimam aduersus impro-
 bos poenam, ea quæ sacræ religionis sanctioni-
 bus

bus conueniunt, ritè seruantes, & quem diximus Episcopum omni honore & reuerentia prosequentes, preces, cum pro vobis ipsis tum pro vita totius & reipublicæ prosperitate, ad rerum vniuersarum Deum patrem fundere sedulo studeate.

Eodem exemplo præfatis Augustinæ, Thebaidis & Libya scripsit. Sequitur Epistola Constantini Magni ad Eusebium Pamphili de recusatione Antiocheni Episcopatus scripta.

VICTOR CONSTANTINVS

Max. A. Eusebio.

REcognoui sapissimè Episcopatum, simul & canonem Ecclesiasticæ scientiæ accurate custoditū intellexi: MANENDVM IGTUR IN ILLIS EST, QUAE ET DEO PROBANTVR, ET APOSTOLICAE TRADITIONI CONSONA VIDENTVR. Felicem utiq; te ipsum in hoc puta, quòd totius mundi, vt ita dicam testimonio dignus es iudicatus, qui vniuersa Ecclesiæ sis Episcopus. Etenim si cuncti, vt apud se sis optant, hanc tibi felicitatem indubitanter adaugent. Verum prudentia tua, quæ & mandata Dei & Apostolicum ecclesiasticumq; canonem seruare no- uit, egregiè in hoc se gerit, quòd Antiochenæ Ecclesiæ Episcopatum recusat, & in ea manere contendit, cuius Episcopatum initio consilio diuino suscepit. De hoc autè ad populum scripsimus & ad alios comministros, qui & ipsi de hac mihi causa scripserunt, quæ si legat sinceritas

Manendū est
in his quæ Deo
placent & A-
postolica tra-
ditioni.

synceritas tua, facile cognoscat, quod contra
dicente ipsius iustitia, adhortatione diuina
eos scripserim, quorum consilio & tuam opo
erit accedere prudentiam, vt in Ecclesia An
tiochena formetur. Deus te custodiat frater
lecte.

IDEM CONSTAN. AVG. THEODOT.
Theodoro, Narcisso, Aerio, Alphio, ac reliquis
Episcopis Antiochia.

LEgi quæ à prudentia vestra scripta sunt,
Eusebijque vnà vobiscum consecrati sa
piens propositum accepi, ac quæ facta sunt, co
gnoui omnia, partim ex literis vestris, partim
ex Acacio & Strategio illustrissimis comiti
bus, ideoq; habita diligenti consideratione ad
populum Antiochenum scripsi, quod & Deo
acceptum erat, & Ecclesiæ conueniebat, & E
pistolæ exemplar hisce literis adiungi manda
ui, vt & ipsi cognoscatis, quid nam iustitia ra
tione permotus ad populum scribere volue
rim. Quoniam hoc continebant literæ vestrae
quod secundum & populi vestrae electionis
prudentiam ac voluntatem Eusebius sanctis
simus Casariensis Ecclesiæ Episcopus, Antio
chena Ecclesiæ præsidere, ac curam illius in se
recipere debeat. Verùm secundum tabulas
quæ præcedentium conuersationes, ac præter
itam Ecclesiasticas leges continere videntur,
oportebat etiam eam sententiam vestra inno
tescere prudentiæ. Peruenit enim ad me Eu
phronium presbyterum ciuem Casareæ Cap
padocia

padocia existentem, ac Georgium similiter
Aethusianum presbyterum, quem Alexan-
der Alexandria huic ordini ac muneri depu-
tauit, fide esse probatissimos. Conueniebat igitur
prudentiæ vestræ significare, vt & delecti &
alii, quos dignos ad Episcopatus dignitatem
iudicaueritis, ea designet, quæ Apostolicæ sunt
traditioni consona. Talibus enim rectè insti-
tutis, poterit prudentia vestra ordinationem
ita secundum Ecclesiæ canonem & Apostoli-
cam Traditionem dirigere, sicut ecclesiasticæ
scientiæ ratio dicitur. Deus vos custodiat, fratres
dilecti.

VALENTINIANI ET VALENTIS IMPP.

literæ, quibus Nicænæ vrbi confertur priuilegium,
quod sit Metropolis.

IMPP. CAES. FL. VALENTINIAN. ET

Valens, pij, foelices, colendi, perpetui victores,
S. dicunt Nicænis.

Licet studium nostrum ex illo manifestum
atq; clarum sit cunctis, ex quo regni subli-
mitatem & publicam gubernationem Dei vo-
luntate suscepimus, veruntamē & super prin-
cipatum huius foelicitatis adijcimus, quoniam
vestra ciuitas completa gaudio super nostra
foelicitate, gratiæ atque læticiæ omni populo
causa facta est, propterea licet Metropolitana
olim est nominata, & hoc leges antiquæ con-
tinent, tamen legem nobis proferentibus, nul-
la dubitatio esse poterit, eò quod hæc immota
& firmissima maneant, & temporibus futuris
augenda, & de cætero hæc etiam in nostra ci-
uitate

uitate proficiscentes, sanciuimus. Permane
 igitur in perpetuum ista consuetudo, ut ciu-
 tas vestra sit Metropolitana, consuetudine
 men in processu Bithynia iudicis permane-
 te. Nullus enim aufert aliquid aliorum. Eius-
 voluntate Dei vestra ciuitatis dignitas aug-
 tur. Gaudentes itaq; orationes vestras dupli-
 cate, & latamini in his, in quibus per hac
 bis præbetur honor, omni dubietate in futurum
 vacante, conspicientes quemadmodum per-
 petuam pacem & prouidentia ex nostris san-
 ctionibus impetrastis.

CONSTANTIN. AVG. ANIL-
 no Procol. Africa.

Religione sal-
 ua & integra,
 etiã resp. con-
 seruatur.

SANCTE Aniline honoratissime. Quoniam et
 pluribus rebus apparet religionem, in qua
 summa custoditur sanctitatis reuerentia, ita
 tenuetur, magna pericula adferre rebus publi-
 cis, ac rursus eandem, si legitime tractetur, &
 custodiatur, maximam prosperitatem Romæ
 no nomini & cunctis mortalium rebus præci-
 puam præstare fœlicitatem, diuina illa exci-
 bente beneficentia, visum est, ut viri illi, qui
 debita sanctitate, ac sedula legis huius obser-
 uantia diuinæ huic religioni ministrant, labo-
 rum suorum præmia reportent. Quapropter il-
 los qui in prouincia tibi concredita, in catho-
 lica Ecclesia, cui Cecilianus præsidet, sanctæ
 huic religioni ministrant, quos clericos nomi-
 nare solent, ab omnibus publicis oneribus in-
 vniuersum liberos & imunes seruari volo, ne
 fiat

Clerus sit im-
 munis à pub.
 onerib.

fiat, ut errore quopiam, vel exorbitatione sacrilega à cultu Diuinitati debito abstrahantur, sed potius sine omni perturbatione suæ legi seruiant, qui dum maxima diuini cultus ministeria perficiunt, communibus rebus plurimum prodesse videntur. Vale Aniline honoratissime.

DE COMMUNI CLERICORVM STATV.

Quæ Christianæ religionis sacris initiatur, ab ipsa usque nascentis Ecclesiæ infantia Clericos appellatos esse, Aliciatus lib. 5. Parergon refert: et quod Græcis Cleros sit idem quod sors, clerici per sortem deligi solebant olim, iux. C. clericos. dist. 21. Quæ tamē electionis forma sacrorum canonum iure hodiè non approbatur. c. si. extra. de sortileg. eò quod certo iudicio deligendi, et approbandi sint. Quidam ideò sic dictos putant, quod quilibet in decurias suas distribuere, ut sibi mandato munere fungi posset: vnde constitutos fuisse ostiarios, psaltes, Lectores, exorcistas, Acolythes, diaconos, subdiaconos, presbyteros et Episcopos. Qui demum communi quodam vocabulo clerici dicti sunt. Inualuit etiam vsus, ut promiscue fere sacerdotes vocarentur: sub qua ditione, cum sit vetustissima, etiam Gentiles, præsertim Romani recensere suos Flamines, Diales, Martiales, Quirinales, Salios, Pontifices minores, Pontifices maximos, Reges sacrorum sacrificulos, Augures, Aruspices, et Gallos, qui Cybeles sacra facerent. Vnde in ll. 12. tab. sanctum erat.

Clerus vnde dictus.

Sacerdotum origo.

T Quæq;